

BISERIC'A SI ȘCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretulu abonamentului :	Pretulu insertiunilor :	Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A SI ȘCOL'A“ in Aradu, la institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contieniu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „		
„ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Nr. 2519/575 scol.

Tuturoru pt. inspectoriloru de scóle.

Dupace Dlu Pantelimonu Dima professoru de gimnasiu in Brasiovu, au edatu decurendu unu opu bunu de aritmetica, intitulatu : „Elemente de aritmetica pentru incepatori“ acestu consistoriu afla de bine alu recomandá TDTale, si prin TDTa tuturoru invetiatoriloru nostrii spre intrebuintiare, observandu ca acelu opu se póte procurá dela auctorulu, cu 30. cr. esemplariulu.

Aradu, din siedinti'a consistoriala, a senatulu de scóle tienuta in 15/27 octomvre. 1880.

Ioanu Metianu *m. p.*

Episcopulu Aradulu.

Libertatea constitutionala in biserica.

Cand a creatu Ddiu pe omu, l'a dotatu cu acea inalta calitate, cá elu insusi sè-se conduca singuru pe sene, elu se fia faptuitoriulu si caus'a fericirei séu nefericirei sale. Liberu este omulu din natur'a sa in tóte actiunile sale cá individu, séu cu alte cuvinte elu ajunge totu ce-lu intempina numai conform vointiei si decisiunei sale libere. Nu inzadar dice sant'a scriptura : „de veti vré, si de me veti ascultá, bunatatile pamentului veti mancá, ér de unu veti vré si nu me veti ascultá sabii'a ve va mancá pe voi.“ (Isaia I 19—20).

Omulu nu traiesce inse in lume numai cá individu singuru de sene. Manata de necessitatele cele multe si varie, si chiar de placerea de viétia, omenimea o vedemu grupata in diferite societáti, cari urmarescu a ajunge prin forcie

unite aceea ce individii unulu cáte unulu nu suntu in stare a realisá. In orice societate se afla inse omulu, conform naturei sale si-sustiene o influintia, o inriurire asupra mersului aface-riiloru intregului. Acésta influintia ce si-o sustieniu, si carea pe dreptu compete tuturor membriloru, cari constituiescu diferitele corporatiuni din lume, asupra intregului, in statu si in biserica o numimu libertate constitutionala.

Biserica nórata ortodoxa investesece membrii ei cu cele mai estinse drepturi, respective libertáti constitutionale. In astfelu de impregiurári ar fi pré naturalu, cá in biserica se vedemu, ca tóte se intempla cáte se póte mai bine, pentruca nu se póte presupune, cá membri bisericei, acei'a in man'a caror'a sunt depuse destinele ei se nu-i voiesca binele. Dar rezultatele practice ale unei vieti constitutionale de diece ani ne constata, ca in realitate lucrulu nu se intempla astfelu. Din contra pré adesea vedemu, ca un'a a fost intentiunea legislatorulu, si alt'a se intempla.

Acésta stare de lucruri conduce pe omu la credinti'a, ca poporulu investitu cu acele insemnate libertati constitutionali séu nu voiesce, séu nu precepe a lucrá conform intereselor sale.

Lucrulu sta inse cu totulu altcum. Poporulu si-intielege interesele sale, elu júdeca fórté bine in casurile, cand nu este conturbatu intru eserciarea libertátiloru sale constitutionali. Din nefericire inse casulu din urma se intempla fórté adesea. Poporulu nostru este fórté adesea conturbatu si sedusu, cand vine a eserciá drepturile sale constitutionali. Mai in totu loculu esista cáte unu omu, séu cáte o familia, carea prin positiune, prin inteligentia, séu prin avere s'au ridicatu la o autoritate órecare, séu, cum se dice, posede popularitate.

Acesti ómeni apoi voiescu a esploatá popularitatea cascigata nu spre a conduce poporulu,

precum dictéza interesele lui, ci precum pretindu interesele loru personali. De aci vinu apoi tóte incurcaturile in viéti'a nóstra constitutională-bisericésca. Cu chipulu acest'a se periclitéza caus'a comuna, ér poporul vedindu-se insielatu se desgusta, si devine indiferentu facia de tóte, asia încât nici nu voiesce se mai auda de drep-turi si libertàti. Ba ceca ce este mai tristu elu devine indiferentu facia de intréga institutiunea, facia de biserica.

Acésta indiferentia séu chiar apathia incepe a se cam semti si acum in unele pàrti. Ea póte deveni in viitoriu si mai semtibila, daca lucrurile voru continuá pre calea gresita, pe carea incepu astadi in multe partii.

Considerandu lucrulu din acestu punctu de vedere mare este responsabilitatea, ce apésa pe umerii inteligentii din poporu, asupra preotimei, si mai cu séma asupra organeloru superióre chimate a controlá modulu, cum esercéza poporul libertatile, ce i-le da constitutiunea bisericésca.

In impregiurările, in cari ne gasimu, mai tóte sperantiile nóstre sunt legate astadi de biserica, respective de puterea ei de viétia si de modulu, cum si-va scí implini acestu sanctuariu alu Domnului missiunea s'a facia de poporu. Acést'a a devenitu la noi aksioma. In urmare daca voimu, cá biserica, de carea legámu astadi atâtea sperantie se póta dá natiunei fructele si rezultatele dorite, se nu uitámu nici odata principiulu, ca lucrandu omulu cá membru alu unei corporatiuni in tóte casurile trebuie se se desbrace de interesele sale personali, si se aiba in vedere numai binele publicu, numai binele comunu.

Acést'a ni o dictéza cu necesitate atât positiunea nóstra de membri si de omeni cu semtieminte si caracteru, cât si chiar dorulu de a promová interesele nóstre personali-individuali.

Dar se ne lamurimu. Esperinti'a nóstra de tóte dilele ne demustra pana la evidentia, ca individulu, fia elu ori cât de inteligentu, avutu, séu puternicu, valoréza fórté putienu in faci'a lumii atunci, cand apartiene unui intregu, unui poporu séu unei natiuni slabe si nebagate in séma. Din contra cand cineva apartiene unui intregu, unui poporu cu trecere in lume, fia elu cá individulu si mai slabu si mai nensemnatu, elu este stimatu si vediutu, pentruca acésta stima i-o da corpulu din care face parte.

Se dicemu d. e. cá biserica nóstra ar fi in o stare multu mai buna, decât cum este ea astadi, ar dispune in mesura necesaria de inteligentia, de avere, si mai cu séma ar posede intru prisosintia caracterele trebuintióse pentru desvoltarea sa, ér organismulu ei ar functioná cât se póte mai bine, atunci nu incupe nici cea

mai mica indoiéla, alt'a ar fi starea si sórtea poporului nostru romanu.

Iéta dara, ca starea si sórtea individului este legata de starea si sórtea corporatiunei, din carea face parte. In urmare daca voimu se ni se schimbe starea si sórtea, in carea ne gasimu astadi, avemu santa detorintia a lucrá cá poporul se eserceze libertatile sale asia, precum pretinde legea si spiritulu ei. Numai pe calea acést'a póte deveni libertatea constitutională in biserica arm'a cea mai puternica intru desvoltarea poporului.

Libertatea constitutională este celu mai puternicu midilocu in desvoltarea popóreloru. Ea póte dá folóse inse numai atunci, cand se aplica bine, si cand este supusa unei controle sigure, carea se faca, se dispara tóte interesele personale cand este vorb'a de aplicarea ei. Altcum reu intrebuintiata este pentru poporu aceea, ce este unu cutitu ascutitu in man'a unui pruncu.

De aceea aici trebuie cea mai mare priveghiare.

O espositiune nationala de industria si agricultura in Sibiiu.

Putienu este ceea ce s'a facutu la noi pana acum pentru ridicarea industriei, agronomiei si comericiului, a acelor ramuri productive, cari constituiescu bogati'a tieriloru si popóreloru. Tient'a romanului, cand si-da pruncii la scóla erá, si este inca pana in diu'a de astadi, cá se-i prepare pentru studiele umanióre, séu cum se dice, se-i faca domni. Cu chipulu acest'a nu s'au facutu, si nu s'au potutu face imbunatatirile necesarie in agricultura, si n'am potutu cresce o clasa de industriasi si comercianti, clase neaperratu de trebuintia pentru unu poporu, care voiesce a se desvoltá.

In astfelu de impregiurari este fara indoiéla o buna ideia conclusulu luat de adunarea generala a asociatiunei transilvane tienuta la Turd'a in diu'a de 8 August a. c. de a se arangiá in anulu 1881 in diu'a de 27 August si cele urmatóre in Sibiiu o espositiune nationala de industria si agricultura. Daca acést'a ideia va fi apreciuita dupa meritu, si intréga poporatiunea romana va lucrá pentru realisarea ei, atunci insemnate consecintie póte avé pentru desvoltarea economica a poporului nostru.

Espositiunile sunt o creatiune a timpului mai nou. Ele s'au constatatu inse de unu midilocu fórté insemnatu in desvoltarea economica a popóreloru. Prin espositiuni se constata mai bine, cá prin orice alte midilóce gradulu de desvoltare,

in care se afla industri'a si agricultur'a diferitelor populor. Prin ele se vedu scaderile, si se constata imbunatatirile, ce s'au facutu in economia.

Ele sunt apoi stimululu celu mai puternicu, carele indémna pe producenti la imbunatatirea producteloru si prin urmare unu insemnatu factoru de progresu.

De aceea speramu, ca toti romanii voru conlucrá din tóte poterile, cá intréga poporatiunea romana se participe cu productele ei la acésta espositiune. Acést'a o facemu cu atát mai vertos, cu cât credinti'a nóstra este, cá sè-se espuna obiecte de industria si agricultura din tóte partile, pentruca numai asia va poté fi espositiunea din Sibiiu o icóna sigura a starii, in carea se afla industri'a si agricultur'a la noi. Cu deosebire trebuie se ne indreptámu privirea asupra producteloru industriei de casa, carea in multe locuri este fórté desvoltata si se ingrigimu, cá se se espuna obiecte din tóte partile. In modulu acést'a vomu poté se ne convingemu, ca romanului, chiar in starea sa de astadi nu-i lipsesce bunulu gustu si directiunea practica in prepararea obiecteloru, de cari se ocupa.

Espositiunea nationala din Sibiiu este dupa noi unu lucru de mare importantia pentru romani. Ea este unu factoru, carele, daca se va realisa, precum dorimu, si speramu ne va investia a ne cunosce, ce potemu astadi, si ce vomu poté in viitoriu pe terenulu agriculturii si industriei, a acelu ramuri productive, cari constituiescu fundamentulu edificiuului celu mare, pe care lu-numimu viitoriulu natiunei.

Vechiu cá timpulu si curatu cá aurulu este adeverulu, ca precum nu se poté desvoltá spiritulu omenescu, decât numai intr'unu corpu sanatosu: tocma asia nu va poté progresá natiunea nóstra pana atunci, pana cand nu va avé in abundantia acele recourse, cari sunt legate de industria, agricultura si comerciul. Acestea trei sunt isvórele principali chimate a dá natiunei puterea, energi'a si independenti'a in lupt'a cea grea, ce are a o sustiené si prestá in concertulu populorulu, intre care traiesce.

De aceea se imbratisiamu cu totii idei'a, se trimitemu productele nóstre la espositiune, se audimu pronunsiandu-si natiunea verdictulu asupra lor, ca astfeliu se potemu lucrá cu mai multa cunoscintia de cauza pe terenulu economiei, pe carele pana acum n'amu potutu inaintá, precum ar fi fost de doritu.

Patriarchatele ortodoxe din Turci'a 1)

1, *Patriarchatul din Constantinopolu*. Crestinii ortodoxi din imperiulu otomanu sunt impreuna cu Bulgarii in numeru de unu-spre-diece pana la doue-spre-diece milioane. Siefulu loru este patriarchulu din Constantinopolu care pórtá titulu de *ecumenicu* (a tóta lumea). In virtutea canonului 28 alu consiliulu ecumenicu de la Chalcedon elu este superioru celor-l'alti patriarhi din Alecsandri'a, Antiochi'a si Ierusalimu.

Patriarchulu nu este numai *siefulu spiritualu* al ortodoxiloru din Turci'a, ci elu este asemenea *siefulu temporalu* sub inalt'a suveranitate a sublimei Porti. Guvernulu otomanu nu se amesteca intru nimic in administratiunea spirituala si interióra a comunitatiloru crestine ale imperiului. Patriarchulu este numitu pe viétia si nu poté fi destituitu, afara numai pentru crima de inalta tradare. Cu tóte acestea Santulu Sinodu poté, in doua casuri, se solícite si se obtia de la guvernulu destituirea sa: 1° pentru violarea legii ortodoxe; 2° pentru rea administratiune a patriarchatulu. Acestu alu doilea punctu a causatu adese intrigi si destituiri nedrepte.

Santulu Sinodu. Spre a avea unu ajutoriu in functiunile sale spirituale si temporale, patriarchulu are unu consiliu ce se numesce Santulu Sinodu, si afara de acést'a mai are unu numeru considerabilu de functionari inferiori eclesiastici si laici. Santulu Sinodu este de obicei compus de doi-spre-diece episcopi cu rangulu de metropoliti. Patriarchulu poté se reduca acestu numeru la diece, inse numai josu. Patriarchulu presideza sinodulu, si alege pe membrii sinodulu, afara de metropoliti de Eraclea, Cyzicu, Nicomedia si Chalcedon, cari, ca cei mai apropiati de capitala sunt membri de a drept si paditori ai sigiliulu patriarchalu. Din caudi'a acestei functiuni si pentru ca ei trebuie necontentitu se ia parte la afacerile Sinodale, acesti patru metropoliti au dreptulu de a resida in Constantinopolu si patriarchulu nu poté se-i oblige a se întorce in eparchiile lor.

Dupa usulu vechiu basati pe canóne si recunoscutu de Porta, toti patriarchii, metropoliti si episcopii presinti in Constantinopolu au dreptulu de a lua parte la deliberatiunile si decisiunile sinodulu, când se tratéza afaceri curente. Afacerile curente sunt expediate de Patriarchulu ajutatu de cei patru metropoliti paditori ai sigiliulu patriarchalu. Apelurile in contra decisiuniloru episcopale se adreséza contra St. Sinodu, care judeca in ultim'a instantia.

Sinodulu este consiliulu naturalu a-lu patriarchulu, care nu poté decide nimicu in afacerile generale ale bisericei fia spirituale fie temporale fara consentiamentu seu. Asemenea se cere consentiamentu seu si pentru numirile ce face Patriarchulu la episcopiile vacante.

Numai Santulu Sinodu apartiene dreptulu de a judecá pe patriarchulu si a se pronuntia asupra culpabilitatii séu inocentiei sale, afara de crim'a de inalt'a tradare, a careia cercetare este rezervata divanului. In casulu când patriarchulu s'ar declará culpabilu, sentinti'a se notifica Portii care, pe bas'a rechisitiunii sinodulu, pronuntia destituirea patriarchulu. Acestu dreptu forméza principal'a prerogativa a Sinodulu. Sinodulu reguléza asemenea si imparte veniturile eclesiastice. Sinodulu are unu

1) T. I. Lamy, in Revue catholique 3-e livraison 1880, dupe Silbernagl, Verfassung und gegenwärtiger Zustand sämtlicher Kirchen des Orients-Landsht 1865. In cel din urma timpu insa s'au facutu óre-care modificari.

propriu sigiliu, formatu de patru bucati, din care una este in manile patriarhalului, éra cealalté trei se pastréza de trei metropolitii alesi de Sinodu. Siedintiele Sinodului au locu de obicei duminicele si dilele de serbatóre dupa serviciulu divin. Cea mai mare parte a decreteloru sinodale devinu esecutorie prin firmanulu imperialu.

Alegerea Patriarhalului. Cand scaunulu patriarhalu devine vacantu, membri Santului Sinodu precum si archiepiscopii si episcopii presinti in Constantinopolu se intrunescu in palatulu patriarhalu, situatu la *Fanar*, in sala numita *synodicon*. Aci, in presentia unui comisariu alu guvernului, ei procedu prin votari la alegere a trei candidati. Alta data candidatii se puteau lua din rangurile clerului inferioru, astadi ei trebué se aiba demnitatea de metropoliu. Alegerea terminendu-se, rezultatulu se comunica indata Comunitatii care este adunata in curtea sinodicului.

Comunitatea séu Natiunea se compune din demnitarii palatului patriarhalu, clerici si laici, din notabili alesi de comersantii si din siefii corporatiunilor. Comunitatea desemnéza prin vechi'a esclamatiiune „vrednicu“ pe acela dintre cei trei candidati care i este agreatu. Apoi se dreséza actulu si se subserie. Sinodulu transmite imediatu Portii rezultatulu dupa care acést'a acorda Beratulu séu diplom'a de investitura, unde sunt fixate si enumerate drepturile patriarhalului.

A dou'a di dupa alegere noulu alesu face o visita oficiala Marelui Vizir, care-i remite Beratulu si-i da cá daru, dupa vechiulu obicei, o círja pastoralu frumosu lucrata si unu calu albu. De aci patriarhalu merge la ceialalti ministri spre a face visita sa oficiala; dupa acést'a are locu intronisatiunea sa, care se face in Biseric'a patriarhala cu mare pompa. Cand cortejulu ajunge la pórt'a cathedralei, secretariulu Marelui Vizir citeste Beratulu. Cortegiulu intra in urma. Metropolitulu de Eraclia presidéza ceremoni'a. Acestu dreptu i este datu din vechime din cauza ca la inceputu episcopulu de Constantinopolu érá sub jurisdicțiunea archiepiscopului de Eraclia. Asia dar Archiepiscopulu de Eraclia conduce pe Patriarhalu la tronulu seu si-lu pune se síeda de trei ori, ér adunarea la fia-care data repeta aclamatiunea „vrednicu.“ In acelasi timpu oficiantulu remite patriarhalului mitr'a si círj'a patriarhala. Ceremonia termina cu o liturgia solemnela.

Jurisdicțiunea patriarhalului. Patriarhalu, cum s'a disu mai susu, este totodata siefu spiritualu si siefu timporalu alu comunitatii grece ortodoxe din totu imperiulu. Elu are dar doue jurisdicțiuni: jurisdicțiunea spirituala si jurisdicțiunea timporala. Cea de antaiu se estinde asupra tutuloru eparchieloru de la Turci'a din Europa (Bolgari'a si Muntenegru sunt autonome) si asupra tuturoru eparchieloru din Turci'a Asiatica, care nu suntu supuse patriarhateloru din Alecsandri'a, Antiochi'a si Ierusalimu. Drepturile spirituale ale patriarhalului sunt regulate de santele canóne. Elu este suprem'a autoritate in Biserica, face legi, guvernéza si administréza. Elu decide asupra controverseloru care se nascu in eparchii, totu deauna insa fiindu asistatu de consiliulu seu. Preotii si credinciosii se temu multu de excomunicatiunile sale. Caci ei suntu atunci lipsiti de orice apere in faci'a musulmaniloru si déca moru, fara a fi obtinutu absolutiunea, sunt lipsiti de inmormentarea ecclesiastica.

(Va urmá.)

D i v e r s e .

* **Dela manastirea Hodosiu Bodrogu.** Parintele *Iosif Belesiu*, fostulu protopresviteru alu Totvaradiei, si actualu vicariu episcopescu si presiedinte alu consistoriului din Oradea mare a intratu in Duminéc'a trecuta in ordulu monachalu in s. manastire Hodosiu-Bodrogu, primindu in calugaria numele „Ieroteiu.“ Magnificenti'a Sa, parintele archimandritu si prepositu alu acestei s. manastiri si-manifestá deosebita bucuria facia de noulu membru alu tagmei monachale in cuventarea tienuta catra densulu dupa seversirea ceremonialului bisericescu.

Luandu notitia de actulu acest'a felicitamu din tóta inim'a pe noulu membru alu tagmei monachale care in considerarea multeloru sale merite cascigate cá parochu, profesoru si protopresviteru in decursulu unui servitiu de 34 de ani, — este de buna séma o buna acuisitiune pentru tagm'a monachala si pentru biserica preste totu. Ddieu se-lu tiena intru multi fericiti ani, se póta obtiené cele mai bune succese in nou'a sa positiune, in postulu seu de vicariu episcopescu si presiedinte alu consistoriului din Oradea mare.

* **Principele Carol si Dómn'a la Galati.** MM. LL. R., dupa cum ne spunu informatiile oficióse ale Agentiei Havas, au sositu in Galati éri la 3 óre si 45 m., pe batelulu „Radetzky“, escortatu de alte patru bateluri cari mersera la Brail'a se intempine sosirea MM. LL. R. De la 2 óre d. a. tóta populati'a galaténa se gramadise in strad'a Domnésca, cea Mare si a Portului, pe unde trebuia se tréca augustii Saverani. Cele trei strade erau splendidu decorate cu stindarde si tapeturi. Erá atat'a lume la ferestre si balcóne, incát parea unu zidu viu care se ridicá de o parte si de alt'a a cáii. Circulati'a érá estremu de grea. La debarcare asteptau tóte autoritatiile civile si militare, precum si unu mare numeru de dame notabile din orasiu. Sosirea MM. LL. R. a fost salutata de urale entusiaste. Primariulu presentá MM. LL. R. pana si sarea traditionala; apoi Domnitoriulu si Dómn'a intrara intr'unu chiosicu de verdétiá construitu intru adin su pentru primire; acolo damele presentara preagratiósei Dómn'e Elisabet'a buchete mari si frumóse. In timpulu acest'a muzicile cantara arii nationale si cele doue tunuri ale canonierii „Grivitia“ traseru cate-va salve. Dupa o scurta convorbire cu damele si notabilitatile, MM. LL. R. esira din chiosicu si trecura printre doue mari piramide de verdétiá, indreptandu-se catra orasiu. Pe tóta calea, multimea aclamá cu entusiasmu pe MM. LL. R. si dela ferestrele caseloru cadea o plóie de flori si de buchete in tresur'a cortegiului. Unu arcu de triumfu érá ridicatu in strad'a Mare; altulu in strad'a Domnésca; dupa ce au asistatu la unu serviciu divin in biseric'a episcopéscu, Domnulu si Dómn'a au descinsu la cas'a Lambrinidi, unde MM. LL. R. au primitu visitele oficiale si particulare. Séra orasiulu a fostu iluminatu in modu feericu. Mii de luminari si lanterne venetiane decorau fiecare casa. Parcul municipalu érá intregu cuprinsu de lumina. Arcurile de triumfu erau acoperite de lampioné si de inscriptii luminose in onórea suveraniloru nostri. Spectaculu nostru adeveru splendidu. Dupa banchetu MM. LL. R. au esitu

si au pe cursu stradele, aclamati fiindu pretutindeni cu entusiasmu de o multime compacta. In parculu municipalu au petrecutu 20 de minute, adresandu cuvintele binevoitoare tuturoror persóneloru de distinctiune. In timpul acest'a a avutu locu o brilanta retragere cu fortie in fatia parcului. MM. LL. R. s'au intorsu apoi la resiedinti'a Loru. Se vedea pe fetiele Loru emotiunea pentru acésta receptie, cea mai splendida si mai entusiasta din câte s'au facutu vreodata la Galati. Plecarea A. L. R. s'a ficsatu pentru mane la 10 óre 30 minute diminutia.

„Timp“

* **Ministrulu-presiedinte** alu Ungariei, dlu Coloman Tisza s'a decoratu de Maiestatea S'a Imperatulu si Regele Franciscu Iosifu I cu crucea cea mare a ordinului S. Stefan, cu care la cerere póte primi titlulu de conte.

* **Armat'a romana**, care fusese in táber'a dela Tiganesci s'a intorsu in diu'a de 11 Octomvre cal. v. in Bucuresti. Cu acésta ocasiune a fost trecuta in revista de Alteti'a Sa Regala Domnulu la sioséu'a Kiselef. Tienut'a oscirei erá fórte buna. Ea defilá pe calea Victoriei.

* **Delegatiunile** ambeloru corpuri legiuitórie ale Monarchiei austro-ungare au fost primite de Maiestatea Sa Lumi'a trecuta. Delegatiunea austriaca a fostu condusa de presiedintele ei contele Coronini, ér cea unгурésca de presiedintele Ludovic Tisza. In responsurile date Maiestatea Sa a disu, ca monarchi'a nóstra in politic'a esterna a conlucratu, si va conlucrá la esecutarea tractatulu de Berlin. Situatiunea in Bosni'a si Hertiegovin'a este multiemiemitoria. De aceea numerulu trupeloru se póte reduce. Bugetulu ministrului comunu de resbelu recere inse pentru anulu acest'a mai multe sacrificie decât in anulu trecut, dar acést'a o dictéza siguranti'a monarchiei.

* **Espositinne la Londr'a.** La 20 a acestei luni s'a deschisu la Londr'a o espositiune internationala dintre cele mai singulare. „Ea are de scopu, dice unu diaru anglesu, de a arata publiculu, intr'unu modu fórte claru, multimea substantieloru cari serva sau potu servi cá nutrimentu in diferitele tieri, dupa cum aceste substantie voru fi din regnulu animalu, vegetalu sau mineralu.“ Comestibilele voru fi espuse nu numai crude, inca preparate in diferite feluri pentru a arata diferitele loru intrebuintiari. Se voru arata de asemenea si metodele conservárii. Promotorii acestei intreprinderi arata ca o astfelu de espositiune va fi fórte folositoare diverseloru tieri si publiculu in genere. Suntu parti in cari unele substantie suntu fórte cautate cá alimentu, pe cand in altele nu. Presupunendu chiaru ca aceste din urma nu stiu apreci'a aceste substantie, cu totu esemplulu ce voru avea inainte-le voru inceta a le nesocoti si le voru intrebuintia in comerciulu cu tierile unde se canta. Menagerele suntu in specialu invitate de a visitá acésta espositiune; li se anuntia ca voru inveti'a noue preparatiuni de alimente, de a deprinde mijlócele se recunósca diferitele loru calitati, de a le alege bine, si in sfersitu de a târgui eftinu.

„Putna.“

* **Studentii dela universitatea din Iasi** au facutu greva. Ei s'au adresatu catra ministrulu cul-

teloru si instructiunei cu o petitiune, in care ceru departarea dlui profesor Suciú, si dechiara, ca pana atunci nu voiescu a frecuentá prelegerile.

* **Liga antimagiara**, scriu diurnalele, ca incepe a se constitui in Vien'a ca resbunare pentru inchiderea teatrulu din Budápest'a.

* **Pórt'a otomana** s'a dechiaratu in timpul din urma, ca va predá Dulciniulu. Negotiarile in acésta privintia se considera de satisfacetórie. Optu dile dupa subscrierea acestei conventiuni orasiulu si teritoriulu cedatu voru fi parasite de trupele si autoritatile otomane.

* **Albin'a Carpatiloru**, fóia beletristica, científica si literaria, ce apare in Sibiiu sub redactiunea dlui Josif Popescu a incetatu de a mai aparé. Regretámu pré multu incetarea acestui diurnal. Ea este unu greu sintomu, acel'a adeca ca publiculu nu spriginesce literatur'a in mesura cuviintósa.

* **In Dobrogea** au inceputu a umblá prin sate o multime de speculanti, cari inséla poporatiunea, si sub pretextu, ca guvernulu romanu voiesce a pune dari mari pe mosiia, cumpera cu pretiuri bagatale pamenteurile dela sateni. Administratiunea a luat in se mesurile necesarie spre a pune capetu acestoru siarlatani.

* **Unu prandiu de instalare.** Georgiu Nevil, fratele marelui conte de Warwick in diu'a instalare sale cá archiepiscopu de Jorek, dede nobilimei, clerulu si notabililoru tienutului, unu prandiu, la care se consumara: 300 tone de bere, 104 tone de vinu, 18 boi grasi, 6 tauri, 600 de porci, 300 vitiei, 3000 de gasce, 3000 de claponi, 100 de pauni, 200 caprióre 2000 pui de gaina, 4000 porumbei, 4000 de epuri, 4000 de ratie, 200 fasani, 500 potarnichi, 4000 de becatie si alte sute de alte soiuri de animale si paseri locale; apoi 4000 prajituri reci, 1000 farfurii de inghetata, 400 de placinte, 300 frigari fripte, 8 vitiei de mare, 4 chiti etc. La acést'a serbatóre contele de Warwick a facutu pe intendentulu, contele de Bedford pe casierulu, lord Hastings pe controlorulu, alti seniori au indeplinitu alte functiuni. In servitiu au fostu 1062 bucatari si 515 marmitoni. Atragemu atentiunea cetitoriulu, ca acestu colosalu ospetiu s'a petrecutu in Engliter'a.

„G. T.“

* **Nu prea multu deodata.** Fínd Ludovic XI odata reu bolnavu, ordoná se-se faca o rugatiune in care se-se róge lui Dumnediu pentru a-i reda sanatatea. Preotulu, care seversu acést'a, adause si rugatiunea pentru salvarea sufletulu regelui. Audiendu regele acést'a, chiama pe preotu si lu-invita se citésca rugaciunea. Ajujgendu la locul unde vorbea despre mantuirea sufletulu regele, ai dise: „Sterge acést'a; nu trebue se rogi pe Dumnediu asia multu deodata.“

„Resb.“

* **Scól'a de comerciú din Iasi.** In 1 Octomvre stilu vechiu s'a deschisu cu mare solemnitate scól'a de comerciú in Iasi, aflandu-se de facia Metropolitulu Moldovei, directorii scóleloru, professorii si alte notabilitati si comercianti. Dupa discursulu Metropolitulu, care indemná pe parinti a-si dá fi

loru la carier'a comerciala d. primaru a rostitu unu discursu, aratandu importantia acestei institutiuni. Apoi a luat uventulu d. A. I. Demetriu directorele scólei comerciale din Iasi, dupa ce a cerutu binecuvantarea Metropolitului, vorbindu cu privire la utilitatea unei scóle comerciale si a comerciului in generalu. Elu dise intre altele: „Fasele, prin care a trecut desvoltarea economica a acestui orasiu, consecintiele, la care a ajunsu acést'a desvoltare a fost negresitu si lips'a unei institutiuni de felulu acest'a, lips'a gustului comerciului nationalu, care nefiindu cultivatu a lasatu in piati'a iassiana unu mare golu in ceea ce se numesce comerciul nationalu romanu propriu disu Scól'a comerciala destinata a da o desvoltare a acestui gustu comerciului nationalu este chiumata a prepara spiritulu si inim'a elevului spre intreprinderi comerciale de ori-ce specie; ea-i foiméza si-i prepara la tóte virtutile si nevoile, priu care se evite ori-ce nevoi si perderi, aratandu-le, cum se face unu capitalu. Candu? Cum? si ce felu? Unu capitalu bine manipulutu póte produce cât mai multu in raportu cu speculatiunea, la care este intrebuintiatu, avendu totudeauna si la sigur'a aruncatura de ochi prin registrele si corespudenti'a s'a, situatiunea in care se gasesce; profitandu de ocaziune si evitandu totu-deauna perderile. Apoi arata importantia unei scóle comerciale care reiese chiaru din natur'a programei sale si in fine arata utilitatea comerciului din urmatórele patru puncte de vedere 1. Din punctulu de vedere alu bogatiei. Comerciulu aglomeréza capitalurile prin diferitele speculatiuni: elu nu procura comoditatea prin obiectele ce ne aduce. 2. Din punctulu de vedere alu societatiei. Comerciulu si prin urmare comerciantulu avendu relatii cu diferite state, aduce cu densulu descoperirile acestoru tieri. Orice inventiune, ori-ce productiune se comunica si se transmite cá prin o cale electrica. 3. Sub punctulu de vedere politicu. Comerciulu dá o mare influentia statului facendu astfelu, cá tóte statele se se intereseze, pentru a vinde productele sale legandu-si astfelu interesele prin conventiuni comerciale si diferite alte legaturi de interesu reciproc si politicu. „Comerciulu, dice Robertson, tinde a slabi prejudiciele, care nutrescu separatiunile si animositatile reciproce ale natiuniloru, elu indulcesce moravurile ómeniloru, pe cari ii unesce prin un'a din legaturile cele mai tari ale ómenirei, aceea de a-si satisface trebuintiele mutuale: elu i pregatesce pentru pace formandu in fiacare statu o clasa de cetateni personalu interesati a mantiené linistea genarala. 4°. Din punctulu de vedere alu instructiunei. D. Chevallier, celebrulu economistu politicu, dice; Instructiunea unei tieri, care ar neglige pe a comerciului, ar face erórea astronomului, care ar omite sórele diu tabloulu cerescu.“ „G. T.“

Concursu.

In urmare ordinatiunei vener. Consistoriu eparhialu Aradaru dtto 8/30 Septemvre a. c, Nro. 2450. se escrie concursu pentru indeplinirea postului de invetiatoriu suplinte langa emeritulu invetiatoriu Iosifu Motiu din Gy.-Varsiandu in protopresbiteratulu Chisineului Comitatu Aradalu, cu terminu de alegere pe Dumineca din 16 Noemvre st. v. a. c.

Emolumintele suntu: 100 fl. v. a. 6 orgii dá lemne din care se va incaldi si scól'a, — 8 iugeré de pamentu aratoriu de elasa 1-ma venitele cantorali la inmomentari dela 50 cr. — 1 fl. v. a. si cortelu liberu in edificiu scólei cu gradina de legumi; — séu 80 fl. v. a, prevedere cu de tóte la numitulu invetiatoriu veteranu intro chilie separata, si venitele cantorali dela inmomentari.

Voitorii de a dobandi acestu postu de invetiatoriu suplinte, suntu avisati recursele loru prevediute cu documintele necesarii si adressate comitetulu parochialu din Gy.-Varsiandu, pana in 12 Noemvre st. v. a. c. a le subserne Dnulu inspectoru scolariu Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyháza) notificandu in recursu: ca pe langa care salariu suntu plecati a primi postulu de sub intrebare? si silinduse apoi ca pana la terminulu de alegere, in vre-o dumineca séu serbatóre se se presentedie la bisereca in fatia locului, pentru de asi arató desteritatea in cantari si tipicu. — Teologii absoluti inca voru fi primiti. Gy.-Varsiandu 5. Octomvre 1880.

Georgiu Ciobrisiu m. p.
pres. comitet. parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu** m. p. Inspectore scolariu.

In urmare decisului Ven. Consistoriu Oradanu din 23. Iuniu Nro. 476 B. aprobandu-se regularea parochiei *Dumbraveni* impreunata cu *Brósce* si spre deplinirea acestoru parochii reduse incuviintindu-se impreunarea postului preotiescu cu celu invatiatorescu in asia chipu, ca alegendulu preotu in ambele comune reduse atát in trebile bisericesci — cât si scolarie — va avea a portá si officiu invetiatorescu, dreptu aceea se escrie concursu pentru deplinirea acestoru parochii de a treia elasa in Protopresb. Meziadului pre langa urmatórele beneficii:

1. Dela Dumbraveni ca matre — pentru birulu preotiescu — si stóle, nu altu cum si in salariulu invetiatorescu — va avea a primi unu venitu sistemisatu si redusu la suma de 240 fl. v. a.

2. Dela Brósce cá filia o suma de 179 fl. v. a. Suma 419 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie redusa au de asi trimite recursele adresate Comitetulu parochialu subserisulu protopresbiteru *pana la 9 Noem. v.* cand se va tiené si alegere, prevediute cu documintele recerute.

Datu in Dumbraveni la 1 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Elia Moga** m. p. Protopresb. ca Adm. protop. la Meziadu

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci *Miziesiu* incopciata cu *Talpe-Telecu* in inspectoratulu Meziadului, — emolumintele suntu urmatórele:

1. Dela Miziesiu in bani 100 fl. v. a. 10 cubule de bucate jumetate grâu jumetate cucurudiu, 2. mesuri de pesula — si 5 stangeni de lemne.

2. Dela fili'a Talpe Telecu 52 fl. v. a. patru cubule de bucate, 2. stangeni de lemne, — si dela tóta cas'a unu fuioru — si una portiune de fenu.

Doritorii de a ocupá acestu postu — suntu pofiti de a-si trimite recursele lorú adresate Comitetalui parochialu subscrisului inspectoru instruite cu documintele recerute *pana la 8 Noemb. ie st. v.* cand se va tineá si alegerea.

Datu in Miziesiu la 9 Octomvre 1880.

Danielu Romanu
Presiedintele Comitetalui.

In contielegere cu mine: **Elia Moga** m. p. inspectoru in Cerculu Meziadului.

In urmareá decisului Venerabilului Consistoriu de dtto 4/16 Septemvre a. c. Nr. 2128 B. se escrie concursu pentru deplinirea parochiei a dou'a din *Ecic'a-romana*, clasificata clas'a a II-a in protopresviteratulu B-Comlosiului, cu care este impreunata si unu postu docentialu, *pana la 16 Novembre vechiu a. c.* in care diua va fi si alegerea.

Emolumintele suntu:

ca' parochu — birulu si stol'a usuata de pe aceea parochia, — ér
ca' docinte: 300 fl. v. a. ca' salariu si 40 fl. v. a. pentru quartiru.

Recurentii voru avea de a-si adresa' recursele, instruate conformu statutului organicu si a regulamentului pentru parochii, comitetului parochialu si a le trimite vicariului protopopescu Paulu Tempea in Toraculu-mare, post'a ultima: Bega-Szt. György in Cottulu Torontala pana la terminulu prefiptu.

Ecic'a-romana 5 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Paulu Tempea** m. p. vic. prot.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela clas'a a II-a din comun'a *Pesacu* (comitatulu Torontalu) se escrie concursu pentru alegerea unui invetiatoriu la cl. II-a si eventualu la cl. I-a (adeca in casu de a fi alesu invetiatoriulu dela cl. I-a la cl. II-a, atunci se va alege indata altulu la cl. I-a) — Terminulu de alegere *e pe 9 Noemvre st. v. a. c.*

a) in bani gata 450 fl. v. a.; b) 2 jugere de pamentu aratoriu; c) o gradina estravilana $\frac{1}{4}$ jug. si cortelu liberu (La cl. I-a tóte acetee afara de pt. a. cu 350 fl. v. a.

Recurentii au a-si trimite recursele lorú insruate conformu statului organicu si adresate comitetului parochialu Prea Onoratului Domnu Paulu Tempea inspectoru scolaru in Toraculu-mare (per Bega-Szt. György) pana la terminulu mai susuamintitu; totodata au de a se presentá inainte de alegere in vre-o Domineca séu serbatóre pentru de a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Pesacu in 5 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Paulu Tempea** m. p. inspectoru de scóle.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a confesionala gr. or. din comun'a *Brazov'a* ppresbiteratulu Fagetului, cu salariu anualu de 300 fl. v. a. — quartiru liberu si gradina de legumi; — se escrie concursu cu terminulu *pana la 20 Noemvre a. c. st. v.*

Doritorii de a ocupá acestu postu i-si voru adresa' suplicele lorú — instruite in sensulu „stat. organicu“ — in terminulu susu satoritu, Rss. d. Atanasiu Joanovicu protopresbiter in Fagetu.

Brazov'a 15 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiteru tractualu **Atanasiu Joanovicu** m. p. Protopresbiteru.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din comun'a *Costeiu* protopresbiteratulu gr. or. alu Fagetului, se escrie concursu cu terminulu *pana la 15 Noemvre a. c. st. v.*

Emolumintele suntu: 300 fl. v. a. bani; 10 orgii lemne — din cari se vá incaldi si scól'a, — quartiru cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a au se fie pedagogi absoluti, si se-si substérna suplicele lorú, cu documintele recerute, dlui protopopu At. Joanovicu in Fagetu.

Costeiu la 14 Octombre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protop. tractualu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din *Poganesciu* protopresbiteratulu gr. or. alu Fagetului, se escrie concursu cu terminulu *pana la 17 Noemvre a. c. st. v.*

Emolumintele suntu: 114 fl. v. a. bani; 30 meti de cucuruzu; 8 orgii de lemne — din cari are ase incaldi si scól'a — quartiru cu gradina si unu jugeru de pamentu.

Doritorii de a ocupá statiunea acést'a, au in terminulu susu satoritu suplicele lorú instruite in sensulu „stat. org.“ ale subscerne dlui prot. At. Joanovicu in Fagetu.

Poganesciu la 12 Octombre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbit. tractualu.

Conformu decisului Veneratului consistoriu diecesanu de dtto. 7/8 a. c. Nr. 290 S. se escrie prin acést'a concursu pentru statiunea invetiatorésca din comun'a *Ghermanu* protopresviteratulu Versietiuului cu terminu de alegere *pe 16 Noemvre a. c. st. v.*

Emolumintele suntu: plata ficsa 300 fl. v. a. si anume 275 fl. dela comuna si 25 fl. dela cas'a diecesana ca' ajutoriu, 10 fl. pentru cercetarea conferintieloru, 5 fl. pentru scripturistica, 3 jugere de pamentu aratoriu, 2 orgii de lemne si 2 orgii de paie pentru persón'a invetiatoriului, sai'a de invetiamentu o incaldiesce comun'a.

Doritorii de a ocupa acést'a statiune sunt aviasati a-si trimite recursese instruate in sensulu stat. org. bis. adresate comitetului parochialu la prea On. Domnu Ioane Popovicu protteru in Mercin'a per Varadi'a.

Ghermanu in 5/10. 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu.

Conformu ordinaciunei Ven. Cousistoriu din 10. Iuliu a. c. Nr. 1672. se deschide concursu pre vacanta parochia din comun'a *Fiscutu* protopresviteratulu Lipovii pana in 16. *Novembre a. c.*

Alesulu are a dá orfaniloru competinti'a cuvenita din sesiune, biru, si stola pana la 6. Iuniu 1881.

Emolumintele sunt un'a sesiune de 30. jugere, intravelanulu 1/2 jugeru, birulu dela 180 case, si adeca: dela sesiune 60, dela o jumetate sesiune câte 30, si dela 1/4 sesiune câte 15, ér dela dileri câte 10 oche de grau.

Dela recurinti se cere cualificatiune preserisa pentru parochie de clas'a prima, si numai candu nu s'ar afla atare recurenti se voru primi si cei cu pregatiri numai pentru clas'a a dou'a.

Recursurile instruate dupa recerintia si adresate comitetului parochialu se se tramita pana in 16 Noemvre Rvs. D. Protopopu Ioanu Tieranu la Lipova.

Recurentii au a se presentá in vreo Dumineca séu serbatóre la biserica pre asi areta desteritatea in cantari, si cuventare,

Fiscutu 5. Octobre 1880.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: **Ioanu Tieranu** protop. m. p.

Se deschide pentru deplinirea statiunei invetiatoresci diu *Musca* protop. es. si cerculu insp. de scóle Vilagosiu (Siri'a) cu terminu *pana in 26. Octomvre a. c. st. v.* in care diu'a se va tiené si alegerea.

Emolumintele: 120 fl. 12 jugere pamantu aratoriu, 4 jug. fenatiu, 3 jug. pepenisce, un'a canepisce, 9 orgii lemne din care se incaldiesce si scól'a, cuartiru cu gradina 1 1/2 jug. pentru scripturistica 8 fl. si in fine dela veri care inmormentare 50 cr.

Recurentii au a-si instrúa recursese in sensulu celoru preserise si ale tramite protopopulu inspectoru subscrisu; ér in un'a din dumineci séu serbatori a se presentá in biserica pentru a-si aratá desteritatea in cantu si tipicu.

Musca 1 Octomvre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Georgiu Vasilieviciu** m. p. protopopulu Vilagosiuului.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la Scól'a confesionala de a 2. Clasa, din Comun'a *Chelnicu* Cottulu Carasiului, Protopresbiteratulu Oravitiei, se escrie concursu pana in 8. Octombre a. c. v.

Emolumintele sunt 300 fl. in bani la anu, pentru cuartiru 60 fl. 4 orgii de lemne in natura seu relutu in bani a 10 fl. de orgie, 40 fl. din care si scóla are a se incaldi.

Doritorii de a ocupa acestu postu au a-si trimite recursurile loru instruate, in sensulu statutulu organicu si adresate Comitetulu parochialu Domnulu Protopresbiteru Iacob Popovicu in Oraviti'a pana la terminulu prefiptu.

Sig. Chelnicu in 1. Sept. 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. Protopresbiteru tractualu.

Pentru statiunea invetiatoresca confesionala romana din comun'a *Constanti'a* inspectoratulu B Comlosiului, Cottulu Torontal se escrie concursu pana in 2 *Novembre vechiu a. c.* candu va fi si alegerea.

Emolumintele sunt:

I. *Din partea comunei:* in bani gata 60 fl. v. a., in naturalie 30 meti grau, paie câte se voru recere pentru scóla si locuinti'a invetiatoriului, dela inmormentari si parastasu a. 20 cr. v. a. cortelu liberu si gradina de legumi cu 800 orgii.

II. *Din partea dominiului Ioanu Nako de Nagy-Szt. Miklós:* 3 jugere pamentu aratoriu de clas'a I. fara nici o contributiune, 4 orgii de lemne, care comun'a e deobligata a le cará in curtea scólei, in bani pentru scripturistica 5 fl. 4 cr.

Doritorii de a ocupa acestu postu, au de a-si adresa recursurile loru conform statutulu organicu cu atestatele necesarii comitelului parochialu si a le trimite inspectorulu scolaru Paulu Tempea in Toraculu-mare, post'a ultim'a Bega-Szt-György. Cottulu Torontal, pana la terminulu prefiptu.

Toraculu-mare 26 Septembre 1880.

Paulu Tempea,

inspectoru de scóle.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

In urmare decisulu Venerabilulu Consistoriu din 18 Iuliu a. c. 1521. se escrie concursu pentru deplinirea parochiei vacante din comun'a *Chisdi'a*, protopresviteratulu Lipovii pana in 8 *Noemvre a. c.* in carea diu'a se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt una sesiune de pamentu, si cortelu liberu, si 100 fl. din fondulu preotiescu. Preotulu fitoriu va fi deodata si invetiatoria.

Recurentii dela cari se cere calificatiune de clas'a III. voru avé a-si inaintá recursese sale instruite cu documintele recerute la parintele protopopu Ioanu Tieranu in Lipov'a.

Chisdi'a 30. Septembre 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine. **Ioanu Tieranu,** protop.